

Лобиз Саг

БРОЈ
9Главни и одговорни уредник
ДУШАН ЧАМПРАГ

Нови Сад, 13 фебруара 1938

За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГГОДИНА
XV

СИТУАЦИЈА

Из постављеног наслова види се, да ће се кроз овај чланак третирати политичка питања. То додуше није ни лако ни једноставно, с обзиром на многе и многе околности. Но, успркос свему томе, добра воља је ту.

Наш политички живот у новоствореној државној заједници, прошао је за ових минутих деветнаест година кроз многе ситуације, скоро редовно шибан разним непогодама племенско-верске хијерархије. Па ипак, увек је остао у кориту нормалнога тока.

Није дакле било излива и поплава, ма да је забележено неколико мучних вирова и опасних успона.

Ако би се у детаљима почео распредати тај временски ток од деветнаест година, брзо би се запазило, да то није само случајно све у миру и без потреса прошло. Одмах би пало у очи, да су ту били по среди други фактори, који су одржали равнотежу, отклонили све критичне вирове с реке народног живота, и дали [о] правилан шум!

Развој политичке ситуације у унутрашњости земље од уједињавања до данас, прилично добро познајемо, јер смо живели с њим, непосредно га посматрали и у стопу пратили.

Тај развој, као што рекосмо, имао је доста мучних вирова и опасних успона. И услед тих појава које су биле свестрано штетне и ризикантне, државни живот је често пута давао изглед бременитости тешким последицама, које су претиле да угрозе и саму егзистенцију народне заједнице.

Прављене су нове ситуације и тражени нови путеви. Пролазили су дани, недеље, месеци и године. Излаза још није било.

Приступало се смишљеним и сважним подухватима за улаз на стабилан пут. Даване су сугестије за корисне реформе и вреле мисли за савесно управљање.

Сва та настојања чинила је Круна, да би се на што широј основи средиле прилике у земљи и обезбедио несметан развој народног живота.

У овим настојањима, као и у свима другим, непрестано се испољавала хокезија и подударност између Круне и Народа. Ту традицију храни и негује крвна веза овог народа и његове династије. Из те везе ничу сви проблеми, и кроз њу протичу све ситуације.

Као што видимо, покушаја и напора за једну савремену и планску државну политику, која

би интересе целине претпоставила свима другим интересима, било је доста.

Па у чему су онда биле тешкоће?

По општем мишљењу, узрок свима тешкоћама и недаћама у унутрашњој политици наше земље за ових деветнаест година, лежи у слабом квалитету појединих људи, који су долазили да воде државне послове. Код тога питања зјапила је вавда једна гломазна празнина, која се зове савест!

И само услед те правдине запали смо у ово деморалисано и нејувачко доба, где ваљак обмана и лажи замењује вретено правде и преслицу истине.

Само услед те пукотине државни живот свом енергијом народне снаге не може кренути напред.

Пред том кочницом падају све замисли и ломе се сва добромерна упињања у правцу, да се народни организам очисти свих инфекција и надеше чиста ваздуха, који му беспштедно пружају природне лепоте његове отаџбине.

Ваља отворено и искрено рећи у чему су се састојале тешкоће. Потребно је без науватка, јавно и енергично, иступити против носилаца тих тешкоћа, ако се у будуће жели избавити то опште зло, и последице везане за њега.

Људи су носиоци добра и зла, као што пчела носи мед и отров. Пчела у своју кошницу никада не ставља отровни део плода. Зли људи међутим, на свим местима и у свима радњама, остављају видне знаке своје погане крви и помућене савести.

Због тога није свеједно, хоће ли на истакнуте положаје нашег јавног живота долазити савесни и поштени људи, или али и покварени!

Из тих разлога, пречишћавање нашег политичког живота брзим и целисходним мерима намеће се као насупна потреба. Људе без моралне снаге и националне вредности треба предати заборава и препустити завеси вечите усамљености и мрака.

Популарност једне државне политике, њена постојаност и сигуран ход, зависеће у многоме о начину њеног гледања на ова питања.

Будућност ће показати колико су ова запажања била оправдана, а време је ту, да на свакога од нас претом укаже.

И добро је, што испод тога прета нико умаћи не може.

Вуја Шеша.

ХРВАТСТВО И ДУАЛИЗАМ

Приказано Хрватској Ревизији у Загребу

МОТО. Југославија није постала на темељу мађарско-хрватске нагодбе (удео Хрвата нагодбаша) већ на темељу победе на Церу, на Колубари и на Солунском фронту (удео Србијанаца, Црногораца, то добровољаца Словенаца, Хрвата и Срба.)

(Саршетах.)

Године 1849 морао је Хабсбуршки цар да узме титулу великог војводе српског, а 1869 године није више смело бити српског народа у Аустрији. Потезом пера они Срби, који су остала у ужој Угарској постали су Мађари српске православне вере, а други Југословени у ужој Угарској и Хрвати и Словенци, и Шокци и Буњевци и Крашовани само Мађари, јер ови нису бар својој вери могли дати национално обележје. Исто тако потезом пера нестало је Срба у Хрватско-славонској бановини и у далматинској аустријској крунови. Они су ту званично постали Хрвати грчко-источњаци. Хрватско-мађарска нагода оставила је Мађарима у ужој Угарској а Хрватима у бановини слободне руке, да раде са својим Југословенима, шта хоће. На оба места државна власт и католичка црква учинили су своје: рапидно су се претапали римокатолици штокавци Југословени у ужој Мађарској у Мађаре а у Хрватској бановини у Хрвате.

Ове године нашла је за добро Хрватска Матица млађа сестра најстарије словенске Матице, српске Матице у Новом Саду, да изда ружву књигу за хрватски народ „Др. Анте Старчевић и Срба“, а књигу је написао Др. Миле Старчевић. Приказана је ова работа у гласу Матице Српске по дру Илији Мамузићу, али није све казано, што треба једнапут већ да се каже. Др. Анте Старчевића отац био је лички Буњевац а мати личка Српкиња, дакле био је чисти и потпуни штокавац. Анту је похрватио његов стриц жупник Шиме. На овом ћемо месту нећемо неке речи нашег незаборављеног професора из српске гимназије новосадске, пок. дра Тихомира Остојића, чији смо ми били први матуранти поведени 1889, када је он дошао у нашу гимназију, те одведени на матуру 1897 године дакле пре 40 година. Професори у тој нашој старославној гимназији прошли су кроз јужно угарске мађарске, немачке или српске, те кроз славонске и хрватске средње школе. Били су на универзитетима или у Пешти или у Бечу или у Загребу. Били су строги и обилно објективни без икаква шовинизма и напјажљивији, јер је требало чувати порцеланску вазу. Били су слаби просветни политичари,

јер су строго поступали са ученицима, те их је мало свршавало. Нае је било у првом разреду 80, а од ових дошли су до осмог разреда само 16. Доласком Тихомира Остојића настала је велика промена. Као првошколци мислили смо, да су тако могли изгледати Милан Топлица, Иван Косанчић и Милош Обилић наши идеали, слављени о петстолетној косовској погубији. Остојић је десетак година у својој колегији стајао као неки Јан Хус, јер је довео нове педагошке методе, али није кловуо и победио је. Његова Југословенска теорија гласила је: У аустроугарској постоје чакавци, кајкавци и штокавци, а у Турској Срби и Бугари. Хрватска група су чакавци, словеначка кајкавци а српска штокавци, а велика политика створила је јаз међу штокавцима, где су морали Хрвати да отимају за рачун Аустрије.

Др. Илија Мамузић карактерише два периода рада Анте Старчевића. Први је био у години 1852, онда настаје ћутање, те почиње други период у години 1868 дакле баш онда, када је створен дуализам. Ми бисмо се радовали, када би госп. Мамузић дао мало себи труда, и пронашао, како је Анте Старчевић дошао на мисао, да се поново пробуди и да поново почне своју акцију, која није била потребна ни Србима ни Хрватима ни другим Југословенима, већ само Хабсбурговцима и то баш онда, када је постао дуализам.

Као што је јасно, да је Копитар, висок Аустријски чиновник, само зато помагао нашег заслужног Вука, што је његова акција значила удаљавање Срба од Руса, а то је било потребно Хабсбурговцима. Као што је скромни Људевит Гај само на потстрек мало умнијих и далековиднијих тајних чинилаца дошао на идеју, да прими Вуков језик за хрватски књижевни језик, што данас Хрвати поричу, пошто су данас већина Хрвата пореклом штокавци. Исто тако није ни Анте Старчевић у својој личној буњевачко-српској глави дошао на ту идеју, да заузме тако један смешан став спрам српског народа, који је не само постојао, већ и у прошлости својој на Балкану заузео највиднију улогу међу свима јужним словенима и постигао у сваком погледу највеће успехе. То је неком дру-

гом моћијем чиниоцу било потребно.

Дијамант се може само дијамантом сећи. Санстефанским миром, где је Русија стварала границу не између Срба и Бугара, већ између Срба и Аустрије, остала је већа половина Шоповских Срба у Бугарској. Доцније је Шоплук давао најљуће комите, који су истребљивали Србе. Исто је то постигнуто и увлачењем штокаваца у хрватску сферу, јер се најљући Србофоби налазе баш међу штокавцима. И Анте Старчевић и Степан Радић, као и раније Петар Прерадовић, Штросмајер и најславнији хрватски људи су све сами чисти и овејани штокавци.

Наш Вук у својој сељачкој глави, која није била ни политиком ни науком великом помућена, за то је и изрекао за штокавце ове своје чувене речи: Срби сви и свуда. То он није рекао из неког велико-српског шовинизма, јер тада та биљка још није ни никла, већ је то значило штокавци сви и свуда као Срби.

Ми данас међутим не желимо, да чупамо лепе биљке из баште нашег народа, зато смо једва дочекали и прихватили југословенско заједничко име, које нам је дао јунак са Куманова Краљ Александар Уједињитељ. Али то не значи, да треба и да смемо и даље да трпимо коров, који је посејао у нашој народној башти мрски Хабсбурговац по својим овесним или несвесним измењарима. Таква једна измењар био је и Анте Старчевић а како је постао измењаром, то треба да пронађу наши учени људи, који се о тима питањима баве. Време је већ, да се над бившим свесним или несвесним Хабсбурговачким измењарима књиге отворе.

Ing. Миливој Матић.

Наш град Нови Сад не оскудева у прањини

Код нас је већ традиционална, чувена ствар, да се не можемо никако да огресемо страшне прањине, па чак ни у зимско доба када у другим срећнијим варошима нема ни најмање прањине. У фебруару се на најлепшем делу Новог Сада, на Булевару Краљице Марије и у главној улици, у улици Краља Петра, свакодневно могу видети облаци прањине. Најспособнији и највреднији изазивачи тих облака су шофери.

Али ти људи нису криви што се Булевар и Краља Петра улици не поливају чешће и чисте, као што се то, на пример, чини у нашој лепој престоници.

Било би за препоруку, да се те наше најлепше и најживље улице редовно поливају и чисте, јер је увече ту бујан живот и кроз те улице увек пролазе и странци. Шта ће ти људи рећи, када виде ову сеоску слику у сред центра Новог Сада? Свакако се неће похвално изразити о Српској Атени.

Надлежни треба да предузму све мере, да се ова непријатна појава једном за свагда уклопи и да Булевар и Краља Петра улица заиста личе отада на праве великоварошке булеваре.

ЈУБИЛЕЈ Г-ЋИЦЕ

Матица напредних жена у Новом Саду ставила је себи у задатак да негује култ наших заслужних јавних националних радника. На свечаној седници Народног универзитета 16-ог о. м. Матица напредних жена прославља 80-годишњицу рођења и 60-годишњицу културно-просветног, књижевног и јавног националног делања г-це Милеве Симић, умировљене наставнице Женске грађанске школе.

Г-ца Милева Симић рођена је у Новом Саду 2 фебруара 1858 године. Отац њезин био је признати наш академски сликар Павле Симић, а мати Јелисавета кћи некадањег градоначелника и адвоката новосадског Глигорија Јовишића.

По свршеној учитељској школи у Сомбору 1874 године, она је постављена за наставницу Српске више девојачке школе која је баш те године отворена била у Новом Саду. Као наставница ове школе радила је све до 1906 године, када је пензионисана; предавала је педагогију, кућанство, хигијену и друге предмете. После Ослобођења г-ца Симић је реактивирала, те је била наставница у Државној женској грађанској школи у Новом Саду од 1921 до 1925 године, када је поново ступила у пензију после 36 година ревносне наставничке службе. Чатаве генерације младих Српкиња биле су њезине ученице, које је г-ца Симић спремила за живот.

Поред успешниг и плодног рада на школи г-ца Симић је радила и на књижевном пољу.

Прве своје књижевне радове објавила је г-ца Симић у некадашњим нашим дечјим листовима Невену и Споменку. За школске потребе написала је учбенике Педагогију и Кућанство; прерадила је и допунила повнати Велики кувар Катарине Поповић-Мицине; у серији Књига за на-

МИЛЕВЕ СИМИЋ

род Матице српске изашла је њезина књига Главнија правила о васпитању деце; Матица српска је наградила њезину веселу поворишну игру актовку Ретка срећа; написала је шест дечјих глума из породичног живота за своје ученице са педагошко-поучним смером; преко четрдесет приповедака из друштвеног живота и велик број разних чланака, расправа и есеја објавила је у листовима и часописима: Српкиња, Јавор, Застава, Дубровник, Српска Зора, Стражилово, Дело, Браник, Слога, Трговачке новине, Женски свет, затим у разним календарима; скупила је збирку више стотина српских народних женских песама по Бачкој, Банату, Срему и другим крајевима.

Г-ца Милева Симић је врло активно учествовала и у раду свих новосадских женских и хуманих друштава; учествовала је у раду на оснивању Добротворне задруге Српкиња у Новом Саду и од почетка па све до данас је ревносна чланица ове задруге, а чланица је и Посестрима, Кола српских сестара, Црвеног крста и других удружења.

За свој ревностан рад на педагошком и јавном националном пољу одликована је орденом Св. Саве IV степена, а некадашњи Школски савет, као врховна школска власт за наше аутономне школе одликовао ју је Похвалном дипломом. Но највеће одликовање г-це Милеве Симић је несумњиво оно опште признање, поштовање и љубав њезиних многобројних ученица, које се свагда и радо сећају своје некадање узорне наставнице. Прослава Матице напредних жена знак је јавног признања којим наше новосадске госпође желе да манифестују општу благодарност на заслужном просветном, културном и националном раду г-це Милеве Симић.

ника ове општине и становништво читаве околине има могућности да упослењем, затим продајом својих производа и другим начином вуче користи од многобројног запосленог радништва у овом предузећу. За Борово и околину је предузеће „Бата“ од истог значаја, као што је и у чехословачком Злину главно предузеће „Бата“ створило читаву једну нову средину. Организација рада, тако да оно приступа сада и у нашој држави, да разграна своја предузећа.

Неоспорна је чињеница да предузеће „Бата“ значи и за нашу државу велику добит. Наша држава добива путем разних пореза и приреза огромне, милионске суме, у творници и продавницама овог предузећа запослено је хиљадама лица и ово радништво значи опет добру потрошачку публику за друга привредна предузећа. Није тачно да је ово предузеће донело пропаст великом броју занатлија обућара, него је тачно да је ово предузеће дало могућности упослења хиљадама наших радника и намештеника, који поред своје лепе зараде баш у овом предузећу имају најбољу школу како треба решити радничко питање.

Разграњавање подuzeћа „Бата“

Велики напредак предузећа „Бата“ у Борову дало је потстрека да ово предузеће разграна своје послове и да приступи стварању нових индустријских предузећа у нашој држави. Ово предузеће ствара творницу цемента у сремској општини Крчедину. Засада су завршени преговори управе предузећа са Земљишном заједницом у Крчедину ради откупа земљишта на којем се има изградити фабрика цемента. Уговор између Земљишне заједнице и предузећа „Бата“ одобрила је већ и Банска управа Дунавске бановине, те је овај уговор поднет министарству на одобрење.

Није потребно истичати шта значи за наше малено село Крчедин, ако би се у њему заиста подигла ова фабрика цемента предузећа „Бата“. Крчедин ће се несумњиво исто тако подићи као и Борово, па стога становништво ове општине са нестрпљењем чека решење министарства, уверено да ће се изаћи у сусрет жељи и нади Крчединаца да им се остваре лепа снови и да се омогући с једне стране искоришћавање природног блага Крчедина и његове околине, а с друге стране да се омогући општи напредак и благостање за ову општину.

Но остварењем фабрике цемента у Крчедину створила би се могућност да се једном већ регулише и питање снижења цене цемента. Цемент је врло потребан грађевински материјал, али због велике цене сада је сиромашнијим слојевима немогуће да га употребљају, па је и потребно и корисно да се цена цемента снизи, што ће несумњиво настати, чим проради ова нова фабрика цемента у Крчедину. Исто тако ће и држава имати велике користи од овог новог предузећа, јер ће

Предузеће „БАТА“ у нашој држави

— Значај овог предузећа за државу и за народ —

Нашој широкој јавности је већ познато предузеће „Бата“; много се писало и полемисало по листовима, али се увек морало констатовати да ово предузеће има велики социјални значај, како по организацији својој тако и по своме утицају који врши на радништво па и на своју околину. Велика творница обуће „Бата“ у Борову и многобројне продавнице обуће „Бата“ широм целе наше државе данас претстављају за ширу публику читав појам.

Творница „Бата“ у Борову неоспорно је у целој нашој држави најмодерније уређено индустријско предузеће. Ко је раније познавао земљиште и околину у Борову, где је сада подигнуто предузеће „Бата“, тај се заиста мора дивити спољашњем и унутрашњем уређењу овог предузећа. На некада пустом и мочарном земљишту изграђене су велике и лепе зграде за раднице, затим зграде за станове радника, зграде за

управу предузећа и зграде за културне и социјалне установе. Но не само спољашност него још више унутрашњост, унутрашње уређење ових зграда улива дивљење у гледаоце, јер целокупно унутарње уређење је најмодерније и оно одговара свима захтевима и прописима практичности и хигијени.

Борово је било још до пре кратког времена, као и сва остала сремска места, неуређено, без добрих путева, без електричног осветљења и без многих културних тековина; а сада има добре путеве, ноћу блешти у електричном осветљењу, има асфалтиране улице и може да служи за пример добро уређене и напредне општине. Све то има пак да захвали једино предузећу „Бата“, јер само је ово омогућило да се Борово привредно и културно дигне и то за тако кратко време.

Но нема само општина Борово велике користи од предузећа „Бата“, јер поред станов-

оно плаћати милионске своте у државну благајну на име приреза и пореза.

Организација рада и радништво у предузећу „Бата“

Велики значај који имају сва предузећа фирме „Бата“ лежи не само у томе, што је ова фирма запослила хиљадама радника, него још више у самој организацији рада и у решењу радничког питања у самом предузећу. Пре свега радништво запослено у предузећу „Бата“ има сигурну зараду, па је хиљадама породица обезбеђена егзистенција. Осигурање радника је решено на јединствен начин и предузеће „Бата“ може у том погледу с правом да служи као пример за углед. Радништво је у овом предузећу заиста у сваком погледу збринуто, тако да се може рећи да се предузеће братски и очински побринуло за своје радништво и неискоришћује га бездушно. У предузећу „Бата“ нема ни једног радника који нема уштеђевину и који није осигурао себи и својој породици живот.

Но предузеће „Бата“ не пружа радништву само лепу зараду, већ оно даје могућности да развија и своје душевне и телесне способности. Код предузећа „Бата“ основани су баш у том циљу: књижица, читаоница, соко, спортски клуб, даље се држе сем стручних и друга предавања из разних грана науке и социјалне политике. У права предузећа „Бата“ ставила је себи за циљ да се код радништва негује и култ лепог и узвишеног, па да се култ снаге и рада здружи са култом доброте и племености мисли и осећања. Предузеће тежи да код својих радника васпита хармонију између телесног и душевног живота, да од радника створи људе који ће бити пуни доброте, поштења и чврстог карактера.

Све ово се дакако може постићи само под управом која у свој рад уноси идеализам и разумевање. Зато ће и темељи овог предузећа остати трајни за сва времена. Предузеће „Бата“ служи за пример како се може, само када се хоће, хумано решити радничко питање, и то очинским старањем у погледу осигурања радника, затим подизања добрих станова за раднике, телесним и душевним васпитањем радника, старањем за радничку децу и збрињавањем радничких породица.

За сав овај труд и овај успех у предузећу „Бата“ највеће признање заслужује неуморни и агилни директор г. Тома Максимовић, који је много привредио општем успеху и напредовању предузећа „Бата“, а поред тога је примером показао како се успешно и хумано решава и радничко питање.

За нашу државу и наш народ била би велика срећа и добит, када би смо имали много оваквих предузећа као што је „Бата“.

Др. Душан Лацковић.

„МОРАЛ НАШЕ ОМЛАДИНЕ“.

Одговор на уводни чланак из 7 броја „Нови Сад“.

Драги стари господине, дозволите да вас тако назовем и ако вас не познајем. Ја сам гимназијалац, али учим гимназију врло темељно, сваки разред по две године, па нисам више баш дете.

Како сте ви писали о нама гимназијалцима, право је да се чује и друга странка: *audiat et altera pars*. Видите, знам ја и латински и ако опет имам двојку.

Ви се револтирате, што је један наш „балавац“, како ви кажете, убио друга у Београду али како ми се чини, ви не знате, да је то исто било у исто доба и у Беранима и у Дубровнику. Па шта? Нек смо живи и здрави!

Ви као да сте заборавили, да ми гимназијалци убијамо ножевима, револверима и моткама и наше професоре, кад неће да нам даду оцене, које ми захтевамо. Такав је дух времена, драги стари господине. Ви мислите, да су зато криви наши родитељи, као да вам није познато, да баш Нови Сад може да се подичи, са два врло шармантна оцеубивства из т. зв. „бољих“ кругова и са једним матероубиством, које се врши већ седам година „на рате“ да би било садистички пријатније. Па шта? Зар је иком од тих хероја пала и једна длака са главе? Наводим то, да видите, да родитељи нипошто нису наши савезници у тим потхватама.

Него ко? Пре свега „седма сила“, информативна штампа, која нам све такве догађаје уме да заслади духовитим и детаљним описима, које пишу млади модерни новинарчићи. Ми те описе носимо у школу и гутамо их по више пута за време часа математике или граматике. У биоскопу и у позоришту гледамо у занимљивим сликама то исто: драме реалног живота. А данас је васпитање реално без романтике. Место слатког Бранка Радичевића, ми носимо у школу петпарачке романи и криминалну литературу, коју купујемо тако, да једноставно матери украдемо новац или

друговима у школи каљаче (које продамо).

Учимо и историју, али не културву, то увек прескочимо, него само оне партије, где један краљ убија другог. Тако почев од моравског Растислава до „баћушке Николаја II“.

Кад сам још био основац и слушао Јеврејско-библијску причу, како је Јехова наредио оцу Авраму, да убије сина Исака, ја сам револтиран на глас шапнуо другу: А што да Исаак не убије Аврама? Добио сам двојку из веронауке, ни крив ни дужан.

И онда, ви, драги и стари господине, причате „о моралу омладине, о етици и покварености душе, о циничком покољењу и о потпуном расулу“. Све су то старомодне фразе, молим вас лепо. Погледајте нас само, нас гимназијалце! Сви смо ми лепо одевени изватирани са бар пет кила вате, намирисани са бар две флашице колоњске воде, сви имамо пара у џепу, а љубавних писама од новосадских лафица толико, да их доспемо прочитати само под часом физике у школи, ако баш не играмо таблета. Сви смо здрави и дебели, јер се не „секирамо“ због двојки, а ако се нађе и такав идиот, тај се обично као неспособан за данашњи живот сам убије. И — покој му вечни...

Толико, драги, стари господине, без замерке. Ми гимназијалци не нервирамо се, ако се који наш друг мало поигра ножем, то није ништа страшно. Зар се не спрема велико клање за читав овај наш трули глобус и зар се у то не троше милијарде? *Après nous — le déluge*. А дотле живе нове дух времена. Гимназијалац.

Заиста, много се енергије троши на спорт и физичку културу уопште, а на духовну се мало полаже. Зато су и резултати овакви, зато на једном уметничком конкурс, намењеном средњошколској омладини, нема ниједног учесника од неколико десетина хиљада ученика.

Најновији доктор Новог Сада

Леп успех младог господина Глигорија Бугарског-Златића

Новосадска јавност је са радошћу примила вест о лепом успеху једног младог и талентованог новосадског интелектуалца, чији рад и озбиљно стремљење ка успевању у животу импонује. Наш град се опет обогатио једним доктором права, који је у нашој лепој вароши провео детињство и школске године. То је г. Глигорије Бугарски-Златић, син уваженог и симпатичног директора дирекције финансија Дунавске бановине, г. Тодора Бугарског. Млади г. Бугарски је на београдском правном факултету промовисан за доктора права и то је завршна фаза у раду и студијама једног вредног и озбиљног младића, који се видно истицао изнад просечних младића-данашњице. Он је био, као што су му и сами професори признали, један од најбо-

љих југословенски студенат права последњих година.

Г. Глигорије Бугарски-Златић је у шест махова добијао лепе награде за најбоље светосавске темате. Прошле године је добио, као студент који је најбоље апсолвирао права на београдском универзитету, енглеску стипендију из фонда енглеског посланика у Београду. Тако је овом вредном и веома образованом младом човеку било омогућено да се посвети студијама политичко-економских наука у енглеској.

„Нови Сад“ искрено честита г. Глигорију Бугарско-Златићу овај леп и завидан успех и жели му леп напредак у даљем раду и борби за живот. Исто тако честитамо и родитељима младога доктора, који могу бити поносни што имају таквог одличног и даровитог сина.

Ко данас импонује?

Једна нездрава појава наших дана

Разни наморални догађаји и случајеви у данашњем друштву, бацају прву сенку баш на само то друштво. Ваше се сада не пита ко је заслужан и чији је живот поштен, већ како је ко одевен, да ли има доста новаца да свуда троши, баца новац и части, све друго је споредно.

У ружној и срамној афери Милке Офнерке помињу се компромитоване даме из високих кругова, из самог Новог Сада. Ко су те прве даме? Да ли је свака ова прва која је увиђена у скупоцени крвна, која пуши, карта се и развратно живи? А коју сви познаници из њеног друштва љубе у руке. Ласкају јој и комплиментирају,

А да ли су они најугледнији људи, како се називају очеви породице, који оргијају у Водничковој улици са назови „првим дамама“, (код поштењог света последњим). И њима се клањају као некада што су се незнабошци клањали златном телу. Таквом друштву ти богати и развудани људи импонују, за љубав тих пара, и називају их најугледнијим. Жалосно је то првенство и углед. Зар је угледан онај тип, који у елегантном оделу иде по друштвеним састанцима, а занатлију је сумњиве природе, то јест, узима недовољено из кесе, колико му је потребно да би се показао као човек од поверења.

Па и такви типови само зато што су вешто маскирани своје мрачне стране елегантним одевом, уживају поверења целе околине. Проливено је много сиротињских суза, док су се непоштењам стекле паре да се могу такознане „прве даме“ савременог друштва обући у крвна, свилу и адиђарима украсити од оних, који за њих те надатке стећи знају.

И пре је било људи, у животинској сподоби, али то се знало. И друштво их је избегавало. Жигосало их је и презирало. Данас се они множе. Саблажњиве афере све ће више ницати, јер их скривају, штите и чувају од јавности. Шта више, они се тиме већ и поносе, јер знају да баш тим неделима неким још и импонују.

Мар. Божих С.

Рђави родитељи — обесна деца

Раније су деца тек у пролеће и лето узимала своје праћке и играла се са њима, али не тако свирепом и безобзирном, као што то данас чине модерни малишани. Већ сада, у фебруару, приметили смо, и по главнијим улицама Новог Сада, дечурлију, која пушта камење из својих праћака и при томе не пазни кога и шта погађа. Ти улични мангузи су непажљиви и неваспитани. Они свирепом убијају гладне и овебле врапце, и ако код нас постоји закон о заштити животиња, а нарочито птица, које ту заштиту заслужују у пуној мери.

Али, да ти обесни дечади остану бар код птица. Они раз-

* Не заборавите, да књижара „Славија“ има све савремене књиге. Нови Сад, Пашићева и Краља Петра 1. улица

бијају својим правкама и проворе на кућама, па чак и излоге на радњама, а један суграђанин ми прича, да га је један приличан камен ономад, у улици Кр. Петра II, ударио тачно посред чела. Он је претрпео тежу повреду. Видео је мангупа, који му је тај „повдрав“ послао. И хтео је да потрчи за њим, да га ухвати и извуче му уши. Али данашња спортска и филмска омладина уме да грчи и тај неваљали деран је побегао некажњен.

Ко је крив за такве уличне подвиге беспослених дечака, који обилазе школу и непријатни су за све суграђане? Највише сами родитељи. Рђави родитељи — рђава и обесна деца. То је данас општа појава. Против тога се треба борити. Против тога се треба борити. Родитељи морају водити мало више рачуна о својој деци и не смеју заборавити на ону мудру народну пословицу: дрво се савија док је младо.

Шта би Нови Сад волео још да има?

Нови Сад би волео што-шта да има. Али то су фантазије, то су фате моргане, недостижне ствари, лепе за сан, а веома тешке за остварење. Ипак, има и неких жеља, које Новосађани гаје у свом срцу, а које би се могле остварити, кад би меродавни више водили рачуна о напретку и лепоти нашег града, који је заслужио бољу судбину, него што је има.

Да наведемо само неколико ствари, које би Новосађани желели да имају, али то још немају. Волели би, на пример да имају — водовод.

Па: да имају јевтину пијацу, на коју би долазили чак и Београђани да пазаре.

Да имају — мање опширне и говорљиве градске већнице и мање тачака дневног реда.

Да имају — по каванама прву каву по пола динара, а не по четири динара.

Да имају — пунице анђеле.

Да имају — на корзу мање африканских дама.

Да имају — мало више стрпљења, кад им егзекутори, поверници и друге саблазни досађују.

Да имају — много новаца и да ништа не раде.

Мислимо да је доста и ово. Ако се ове жеље све испуне, Нови Сад ће личити на обетовану земљу. И мед и млеко ће тећи новосадским улицама, уместо прљаве воде и блата...

ФЕЛТОН „НОВОГ САДА“ РИБАЊЕ КУПУСА

Г-ђа Коса је једна, лепа и, изнад свега, темпераментна жена. Њен пријатељ је много забринут због тих врлина — у његовим очима су то велике мане — своје пријатељице и бива, није то ни сам крио, веома љубоморан. Г. Станислав је волео друштво и своја слободно време проводио у кафани „Слобода“. Али пријатељица је ђаволска работа, треба је имати на оку, не треба јој веровати. Ева је, лукава је, хоће да пре-

вари, чим контрола над њом престане.

И г. Станислав је одлучио да мало боље припази на своју пријатељицу. Да је мало прати издалека и да сазна њене тајне, које је она крила као змија ноге. Г. Станислав се претворио у правог детектива и шпијуна и имао успеха, убрзо.

Једнога дана је г-ђа Коса отишла до своје пријатељице Персе, која има за пријатеља госп. Ђоку, који је познат као велики Дон Жуан. И на њега је г. Станислав био много љубоморан. Али тешио се да је Ђокина пријатељица, оштроковња Перса довољно обаврива, да не дозволи, да Ђока заказује састанке са г-ђом Косом, у рођеној кући. И г. Станислав се сасвим умирно, кад је помислио:

— Не, не, ја се варам, Коса је верна пријатељица... Она је сада отишла својој пријатељици, госпођи Перси, сигурно да јој помогне мало у домаћим пословима...

Новосадски разговори

Пијани гимназијалци, разуздане жене и „Клуб слободне љубави“ младих девојчица

Наш репортер се у последње време необично провреднио и почео да лиферује толико материјала уредништву, да ће наш уважени уредник г. Душко морати да претвори „Нови Сад“ у дневни лист. И тај довитљив и провициљив репортер пронашао је многе ствари, о којима Новосађани и не сањају. Он је једноставно прислушкивао разговоре људи на разним местима и у разним приликама. Ево шта је ове недеље све сазнао:

Два старија угледна грађанина наше лепе вароши разговарају у кафани „Слобода“.

— Је ли ти, Перо, чуо за оног тринаестогодишњег дечка који је нађен пред једном новосадском кућом трештен пијан? Лежао је у слату. Тај балавац се напио ракије и спавао на улици. Кажу да је дете угледне и богате београдске породице. Дошао је сам у Нови Сад, гимназијалац је, и почео да лумпује...

— Је ли то могућно, Миле чуди се други господин. Па зар је још било када да тринаестогодишњи дечаци пију ракију и пијани спавају по улицама...

— Кад гимназијалци пуцају на своје професоре и убијају браћу својих „вереница“, није чудо, кад се нађе и неки међу њима, који воли да пије ракију и спава као древна пијаница на сокаку...

Оба господина се крсте и забринуте врте главом.

Два несрећна мужа разговарају на новосадском корзу:

— Већ давно те не виђам, Јоцо, са твојом женом? Шта је то са вама? Пре се нисте одвајали, а сада, изгледа ми, свак од вас живи по својој ћефу...

— Шта ћеш, пријатељу, жене су постале разуздане и кажу да је данас мода, да муж живи на једну, а жена на другу страну. То је данашњи модерни и грешни свет. Док ја лежем у девет сати, као сваки пургер,

И госп. Станислав је умрени отишао кући. Његова пријатељица је дошла прилично доцкан кући. Она, разуме се, није рекла г. Станиславу да је г. Ђока бели удовац и да је госпа Перса отишла да посети своју стрину. Опрезно г. Станислав је ипак уштао своју насмејану (и од пољубаца још зажарену) пријатељицу:

— А шта си радила код госпа Персе? Је ли и њен пријатељ био код куће?

— Персин пријатељ Ђока је био на некој конференцији, лагала је госпа Коса, као да чита из часловца, а Перси сам помагала у рибању купуса. Знаш, оставља зимницу, па је мене замолила, да јој помогнем у рибању купуса. И рибала сам, знаш како. Неуморно, скоро пуна три сата рибала сам купус и све фино, танко, да се носи на изложбу...

Госп. Станислав незадовољан оваквим одговором, опсовао је нешто, и пришио један шамар.

моја Вера се карта по салонима и иде после у Хабаг и у друге локале, да жена мало поигра, каже да јој је то потребно, због витке линије.

— Имаш право, данас су жене страшне. Ето и моја сваке недеље одлази сама у Београд. Ко бајаги, иде код неког нарочито способног зубног лекара да оправља своје зубе. Као да нема и у Новом Саду добрих зубних лекара... Бештије су те модерне и разуздане жене...

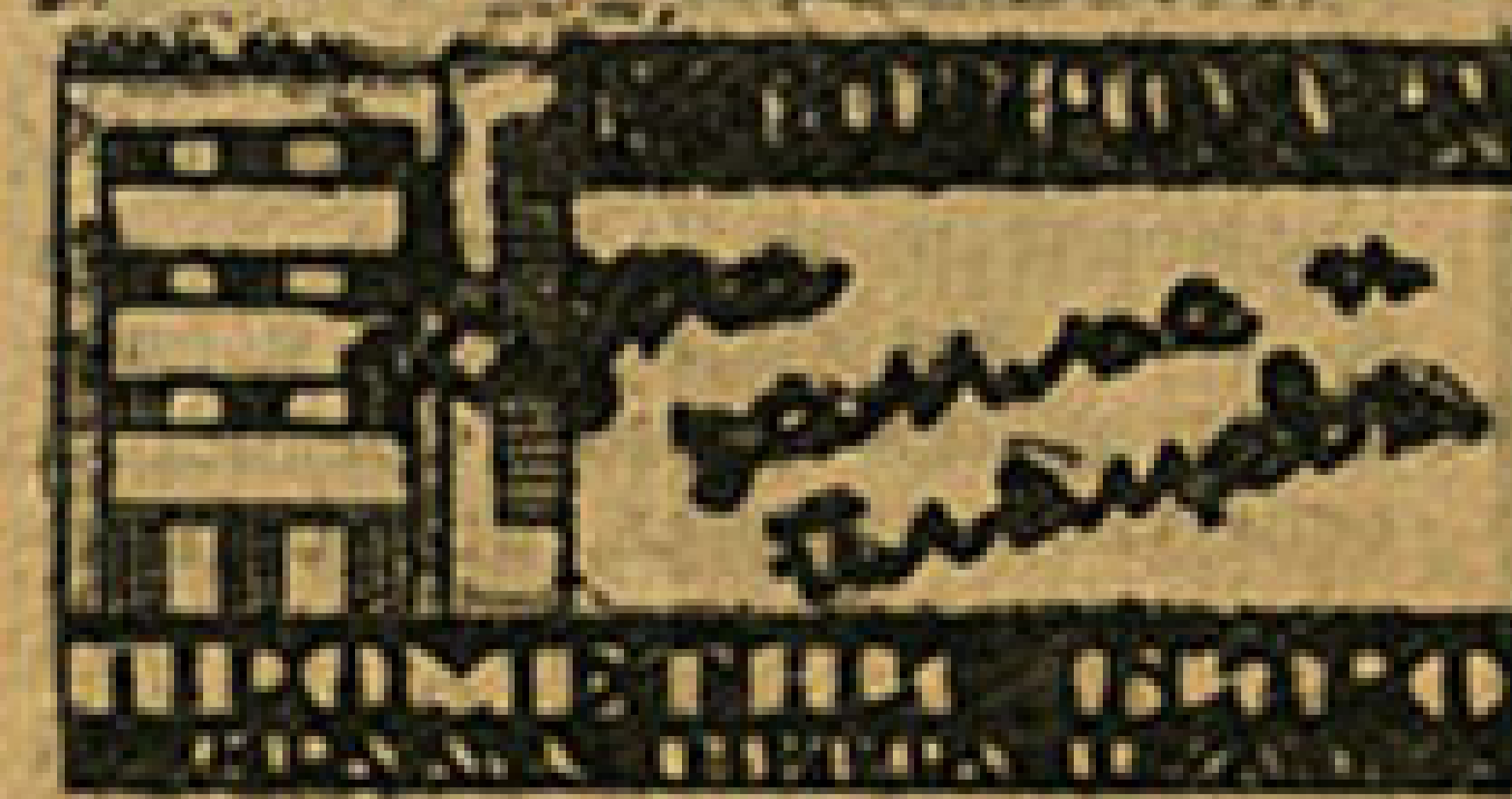
Две старије даме разговарају у салону, док младеж игра или се карта у другим собама:

— Јесте ли чули за „Клуб слободне љубави младих девојка“. слатка моја? Та то је нешто страшно! Коса се човеку диже на глави кад чује, каква је данашња младеж...

— Причајте ми, молим вас, о чему је реч?

— Па неки родитељи пронашли су код својих ћерки нека правила о „Клубу слободне љубави младих девојка“. И то су све биле балавице од 13—14 година, помислите скандала, слатка моја. Каква покварена младеж је данас... Имале су правила, по којима су требали да се користе првом приликом, да се упознају са неким младичем и почну — слободну љубав са њим. Да човек пукне од беса и умре од очајања...

Да је све ово, што је наш репортер чуо, шала или вешта новинарска измишљотина, ни по јада. Али, драги наши читаоци, све ово је горка истина, можете прислушкиване разговоре у Новом Саду и сами проверити...

Новосадске вести.

— Пред концерт Женске реалне гимназије. Једна лепа приредба, у низу равних зимских концерата, играњки, и балова, заинтересовала је сву новосадску јавност. Ученице новосадске Женске реалне гимназије под руковођством свог наставничког савета, приређује 15 фебруара 1938 г., у дворани Спомен-дома концерт са играњком. Програм је обилан и занимљив, састоји се из једанаест одабраних тачака.

Чист приход овог концерта са играњком намењен је сиромашним ученицама и школској библиотеци.

Верујемо да ће концерт ученица Женске реалне гимназије посетити многобројна публика и обилном посетом омогућити, да се помогну сиромашне ученице и да школска библиотека добије нове књиге, које ће олакшати учење и напредак свију ученица ове школе.

— Страст на рулету у великим међународним играњкама је огромна. Ту се одлучују судбине а пропадају екзистенције. Краљевни и богаташи играју из равноте, мали људи пак доводе последњу пару и студирају системе како би силом извојевали срећку. Један бивши крупњер, који је 30 година водио игру са рулетом у Монте Карлу, прича у најновијем броју „Билдервохе“, илустрираном недељнику (Нови Сад) о животу за рулетним столом.

„Билдервохе“ почиње у том броју од 13 фебруара нови наградни конкурс са равним путовањима и слободним курама у бањама. „Билдервохе“ добија се у свим трификама и киосцима, а поједини број стоји 3 динара.

ПОЗИВ

на XXVI. редовну Главну Скупштину

Ратарске Штедионице д. д. у Пашаћеву ва 1936 и 1937 г., која ће се одржати у недељу, 6 марта 1938 године у 15 часова у заводским просторијама, на коју се гг. деоничари овим учтиво позивају.

Дневни ред:

1. Избор 3 члана за оверовљење присутних деоничара и скупштинског записника.
 2. Извештај управе о раду у год. 1936 и 1937, поднашање закључних рачуна, и решење Министарства Трговине и Индустрije.
 3. Извештај надворног одбора.
 4. Предлог управе о употреби постигнутог добитка.
 5. Давање разрешнице управи и надворном одбору.
 6. Прорачун трошкова за 1938 годину.
 7. Избор 2 члана управног одбора.
 8. Избор надворног одбора.
 9. Предлози.
- У Пашаћеву, 8 фебруара 1938 године.
У П Р А В А.

НАПОМЕНА: § 24 Деоничари који на скупштини учествовати желе, имају своје деоничаре са купонима 8 дана пре скупштине код штедионице депоновати, или код Српске Банке Д. Д. у Загребу, филијале у Новом Саду.